

Inhoud

Voorwoord 7

Voorspel 10

1. De jonge jaren 19
2. Groot in Groningen 32
3. Naar Amsterdam... 41
4. De methode-Kooistra 65
5. De pachters 87
6. ... En verder 116
7. De gouden kooi 137
8. Kooistra's rolodex 149
9. Leven in de brouwerij 190
10. Kooistra's chauffeur spreekt 221
11. Das Endspiel 231
12. KoffieDick 255

Naspel 278

De Kooistra-tapes 288

Appendix 309

Noten 323

Fotoverantwoording 339

Dank 340

Register 341

Voorwoord

In de zomer van 2010 was de redactie van het zakenblad *Quote* traditiegetrouw druk met het uitrekenen van de dikte van de girorekeningen van rijk en succesvol Nederland ten bate van haar jaarlijkse rijkenlijst *Quote 500* – terwijl datzelfde rijk en succesvol Nederland op het strand van Ibiza, Saint-Tropez of Monaco lag. Zij wel – en ze hebben gelijk.

Sjoerd Kooistra, horecatycoon en met een geschat vermogen van 130 miljoen euro nummer 202 op de *Quote 500*, lag op Ibiza. Niet op een ordinaire handdoek, maar op zijn comfortabele jacht *Three Sisters*, prominent pontificaal afgemeerd aan Paal 1 van de plaatselijke jachthaven. Geld is vooral leuk als andere mensen zien dat je geld hebt, vandaar.

Kooistra wist toen al dat het een hete zomer voor hem zou worden. Er liepen talloze rechtszaken, aangespannen door bierbrouwers en aanverwante partijen die allemaal claimden nog geld van de grootste kroegenverpachter van Nederland te krijgen. Maar ze kregen niks. Vandaar die rechtszaken.

Quote wilde graag weten van Kooistra hoe een en ander in elkaar stak. Immers, als er zoveel partijen riepen dat Kooistra geen dubbeltje meer gireerde, had Kooistra dan nog wel dubbeltjes – of niet? Met andere woorden: was het gerechtvaardigd om de horecakeizer nog in de *Quote 500* op te nemen – of niet.

Nu was het handig dat *Quote*-redacteur Henk Willem Smits sinds jaren een goede band met Kooistra onderhield. Je bent wie je kent en dat geldt zeker voor een journalist. Smits en Kooistra komen beiden uit Groningen, wat de helft van de wederzijdse interesse verklaart. En beiden zijn Gronings eigenwijs, wat de andere helft verklaart. Een telefonisch onderhoud gepleegd ter redactie verliep ongeveer zo:

Smits: 'Ja, meneer Kooistra, Smits hier.'

Kooistra: 'Smits, wat is er mien jong.'

Smits: 'Ik lees hier in een vonnis dat je weer eens een rechtszaak hebt verloren.'

Kooistra: 'Ik heb helemaal niks verloren.'

Smits: 'Oké. Eens even kijken. Nee, het staat er echt: "... veroordeelt Kooistra in de proceskosten"...'

Kooistra: 'Moet je kijken hoeveel of dat is.'

Smits: 'Euh, "nihil".'

Kooistra: 'Nihil. Dus dat is niks. Ja, nou?'

Smits: 'Ja, maar je hebt dus toch verloren...'

Kooistra: 'Ik heb niet verloren!'

Smits: 'Je hebt wél verloren.'

Kooistra: 'Ik heb níét verloren!'

En zo voort, en zo verder.

Smits belde begin juni weer met Kooistra, toen deze voor even zijn jacht had verlaten om in Nederland de groeiende stapel vonnissen met zijn huisadvocaat Oscar Hammerstein door te nemen. Het telefoongesprek verliep ditmaal een stuk stroever. Kooistra had geen zin in de pers, hij stond al genoeg in de spotlights. *Het Parool* en *De Telegraaf* repten bijna iedere week over zijn nakende faillissement. Terwijl, zo verzekerde Kooistra door de telefoon aan Smits, 'er is he-le-maal niks aan de hand. Het is allemaal gelul.'

Kon zijn, maar Smits wilde met Kooistra toch een paar serieuze zaken doornemen. Zoals: hoe kon het dat er zoveel kroegen van Kooistra dicht waren? En wat was er waar van wat Heineken beweerde, dat Kooistra al maanden geen huur voor enkele tientallen kroegen meer betaalde? En hoe zat het met het gerucht dat Kooistra op Ibiza was neergestoken door drie gebivakmutste heren?

Pas na enig aandringen ging Kooistra overstag en mocht *Quote* voor een prettig gesprek langskomen in zijn *headquarters*, villa Rozendal te Ubbergen. Smits nam voor de gelegenheid collega Joost van Kleef mee, die Kooistra weliswaar niet persoonlijk

kende, maar die wel tijdens zijn negen jaar (!) durende studie Nederlands in Groningen zo'n beetje in diens kroegen had gewóond. Toen Kooistra de deur opende, was het eerste wat hij zei: 'Ik had dit gesprek liever over drie weken gehad, dan had ik meer kunnen vertellen.' Drie weken na dit interview, zijn laatste, pleegde Kooistra zelfmoord.

Na die abrupte daad bleven er bijzonder veel vragen open. De belangrijkste: waarom had de puissant rijke (of toch niet?) kroegbaas de hand aan zichzelf geslagen? Maar ook: hoe had Kooistra het eigenlijk geflikt, als zoon van een kroeguitbater van een alcoholistencafé de grootste café-ondernemer van Nederland te worden, alsmede in één moeite door multimiljonair? En waarom was hij zo omstreden? Wat was eigenlijk de 'methode-Kooistra'? Stond hij uiteindelijk op de rand van faillissement? En wat is er waar van de uitspraak van Oscar Hammerstein: 'Heineken heeft hem vermoord.'

Smits en Van Kleef gingen op onderzoek uit. Het resultaat ligt voor u: het wankele leven van Sjoerd Kooistra, een stront-eigenwijze ondernemer met zowel dictatoriale als kinderlijke trekjes, die vanaf zijn 21ste levensjaar met horten en stoten zijn droom leefde. Tot zondag 27 juni 2010. De auteurs spraken tientallen mensen: familieleden, werknemers, pachters, horecaondernemers, advocaten, curatoren, kennissen, vrienden en vijanden. Off en on the record. Wat opviel: men haat Kooistra – of men heeft hem lief. Een tussenweg is er niet en de mensen die (nog steeds!) het schuim op de lippen krijgen bij het horen van zijn naam, zijn bijzonder dik in de meerderheid.

Maar wat je ook van Kooistra vindt, hij heeft die zogenaamde *American Dream* wel eigenhandig in de polder waargemaakt. En dat is knap. Tot hij, iets te gretig, zijn hand overspeelde. 'Ik heb niet verloren,' zei Kooistra. Nee. Want Kooistra maakte er liever zelf een eind aan dan dat hij moest toegeven: het is over. Het spel is uit.

Joost van Kleef
Henk Willem Smits
April 2011

Voorspel

Het is zomer, het is warm en het is dinsdagmiddag 22 juni 2010. Sjoerd Kooistra zit buiten op de veranda van zijn witte villa in Ubbergen. Hij zweet. De markiezen zijn naar beneden, de ventilator blaast en de tweede kan met ijswater is juist op – maar niks helpt. Hij pakt zijn zakdoek en dept zachtjes zijn voorhoofd. Behalve het monotone gezoem van de luchtaanjager en het ruisen van het verkeer op de Rijksstraatweg die achter het park van zijn bescheiden landgoed loopt, is het stil. Niet prettig stil, als op een mooie zwoele zomeravond, of mooi stil zoals wanneer Dick al ligt te slapen en Kooistra zachtjes nog een laatste glas drinkt, maar doods. Doods stil. Alsof zijn tuin een begraafplaats is in plaats van een lustoord. Hij gooit zijn zakdoek op de tafel naast zich.

Af en toe rinkelt in de verte, in zijn kantoor, een telefoon. Zijn telefoon. Maar Kooistra heeft geen zin om op te staan, al was het maar omdat elke beweging hem pijn doet. Een paar weken eerder hebben ze hem geopereerd, op Ibiza, aan een acute blindedarmontsteking. Het resultaat is nogal oncomfortabel. Tegen de pers heeft Kooistra gezegd dat hij onder het mes moest omdat hij bij een beroving was neergestoken. Wellicht zou iedereen hem dan even met rust laten. Maar achteraf was het toch niet zo handig. In zijn omgeving ging het gerucht dat iemand een paar onfrisse jongens op hem had afgestuurd bij wijze van waarschuwing. Er staan nogal wat leningen uit, zo hier en daar, en hij is niet meer zo stipt met afbetalen. Kooistra had bovendien een halve toezegging gedaan om te helpen met de financiering van een strandtent op Ibiza. Maar hij keek wel uit natuurlijk, met die Spanjaarden.

Als Sjoerd Kooistra de kranten mag geloven, krijgt verdom-

me de halve wereld zo langzamerhand nog geld van hem. Curatoren, brouwerijen, pachters, de fiscus; zelfs die handelaartjes in koffie, hoe heten ze ook weer, Smit & Dorlas ja, houden inmiddels hun hand op. Vier ton willen die koffieboertjes hebben, 400 000 euro, omdat Kooistra vijf jaar eerder met zo'n vertegenwoordiger een deeltje had gesloten: ik 100 000 euro, jullie vijf jaar lang koffie leveren aan mijn pachters. En dan nu komen zeiken dat het allemaal niet goed is.

Moe wordt Kooistra ervan, doodmoe. Al die verhalen, al dat gelul, al dat gelispel dat hij, de Grote Sjoerd, geen stuiver meer heeft. Roddel en achterklap. Gewoon jaloezie. Kinnesinne. Azijnpiisserij, uit monden die niks, niets, gepresteerd hebben. Die veertig uur in de week op een troosteloos kantoor moeten werken voor hun lullige doorzonflat in Almere. En maar bidden dat de roestige Fiat Punto geen klapband krijgt, want dat kan de spaarrekening niet lijden. Burgermannetjes. Klein volk.

Kooistra kent ze. Kooistra kent ze allemaal. Vroeger herkende hij ze al, als veertienjarige jongen, in de kroeg van zijn vader om de hoek van het plaatselijke woonwagenkamp. Het soort klanten dat op vrijdagmiddag eerst bij Café Kooistra in Emmen de helft van hun weekloon kwam opzuipen voor ze genoeg moed hadden verzameld om met moeder de vrouw het weekend door te stomen. De hele week werden ze afgebeeld door de bovenbaas. Wallen onder hun ogen, een te krap kostuum, afgetrapte schoenen. En nooit uitzicht op meer. 'Dat zal mij niet gebeuren,' had Kooistra toen al besloten. En daar had hij zich, al dacht hij het zelf, toch heel aardig aan gehouden.

Eerst kwam die tent in Groningen, Bommen Berend, dat was in 1972, zijn eerste eigen zaak. Maar één zaak is niks. Wat moet je nu met één zaak? Eén zaak, dat zijn drie vaten pils per week, daar wordt de giro niet dik van. En dus kocht hij er een aantal bij. En toen nog meer. Mazzel dat hij die Leen Goudswaard ontmoet had, Ome Leen, de private investeerder die in hem geloofde en hem wel geld leende om een imperium te stichten, in plaats van de banken, die hem nooit zouden zien staan. Oké, Goudswaard was duur, met zijn 18 procent rente, wat dat be-

treft deed hij zijn naam alle eer aan, die ouwe. Maar zonder Goudswaard was het allemaal nooit gelukt.

Na Groningen kwam Amsterdam. Mooie stad. Maar wat een mentaliteit. Kouwe kak, grachtengordelvolk, links lullen rechts vullen, dat soort. Ondernemers van buiten gunnen ze het licht in de ogen niet. En dan die klotekrant, *Het Parool*, spreekpop van de onderbuik. Als hij een tent kocht in de hoofdstad, werd er de volgende dag in chocoladeletters schande van gesproken. Omdat dat 'boertje' de boel belazerde of besodemieterde – of allebei. Gelul. Kooistra had nog nooit iemand besodemieterd, het boertje was alleen boerenslim. En dat waren ze daar, in die zogenaamde wereldstad, niet gewend. Ze dachten: o, dat boertje, de Groninger, die draaien wij wel even een poot uit. Nou, mooi niet. Om de boel een hak te zetten had hij Hoppe en Keyzer gekocht, de twee horeca-iconen van de stad. Even jennen. Leuk, maar het had achteraf gezien toch wel een hoop geld gekost, die flauwekul. Hoppe, ha! De lievelingskroeg van Freddy Heineken en Kooistra heeft een zwak voor Heineken – overal ter wereld laat hij zich fotograferen met het Heineken-logo op de achtergrond. Maar honderd jaar geleden was Hoppe misschien dé tent, anno nu zat er geen stuiver omzet op. Zogenaamde stamgasten die op drie jenever de hele avond uitzaten. Van dat smerige zand op de grond, vergeelde schilderijen, ouwe wankele mannen als personeel – en dat noemen ze dan cultureel erfgoed. Hoppe! Een voetbalkantine, meer was het verdomme niet.

Nee, dan Nijmegen. Dat begon leuk, fris. Lekker verdienen, ook. Kooistra grijnst als hij eraan terugdenkt hoe hij ongezien vanaf het balkon van de Drie Gezusters bier in het publiek gooide tijdens de Nijmeegse feesten. Begon iedereen met bier te gooien, moest iedereen nieuw bier kopen. Dat was toch geinig. Totdat ook daar het gezeik begon in 2003, met die pachter van hem, Khalid Oubaha. Die had hij toch onderschat. In 2007 waren alle zaken van hem dicht – en die van Oubaha open. De klootzak.

Daarom was hij na Nijmegen Brabant op gaan zoeken. Daar vierden ze carnaval, dus dat schiet qua bierverkoop alleen al in

die paar dagen lekker op. Breda, Tilburg, Eindhoven, Den Bosch. Net zo gemakkelijk. Is hij daarna ook nog naar Enschede gegaan. Ach ja, als je toch bezig bent.

Alle uitbreidingen van de laatste drie jaar heeft hij er eigenhandig doorheen gedrukt bij zijn accountant, Henk Wustenveld. 'Woestenveld', zoals Kooistra hem noemt als hij weer eens tekeering. God, wat kan die man vloeken. En tieren. 'Het kán niet, Sjoerd, het kan godverdomme gewoon niet. Niet nóg een kroeg! Niet nóg meer winkel! Zo lekker draaien we niet.' Maar dat maakt Kooistra zelf wel uit. Het is zijn bedrijf, het zijn zijn centen en wie had hier nou van zichzelf de grootste horecaverpachter van Nederland gemaakt? De heer Woestenveld of de heer Kooistra? Nou? Wie was ooit 'dat ventje van dat woonwagencafé' maar stond nu hoog in de *Quote 500*? Wie moest ooit als jongetje de woonkamer delen met allerhande alcoholisten en bezat nu villa's *all over the world*? Wie kreeg een ontvangst met rode loper als hij weer eens een brouwerijtje bezocht? Wie had vroeger nog geen bel op zijn fiets en voer nu met een jacht de wereldzeeën rond? Juist!

Aan de andere kant, Henk heeft wel een beetje gelijk. Ze draaien waardeloos, de laatste twee jaar. 2007 ging nog, met hangen en wurgen en schrapen, maar sinds 2008 is het huilen met de pet op. Rookverbod, crisis, recessie, geen buitenlandse toerist in Amsterdam – en alsof dat nog niet erg genoeg is, slaan zijn horecaconcepten niet meer aan, maar wel dood. Rost hij een splinternieuwe druipsteengrot in de Drie Gezusters à raison van 1 miljoen euro in Eindhoven, wil er geen hond zitten. Zet hij een Skihut neer in Nijmegen, is dat het uitgaanspubliek te min. Verbouwt hij een discotheek in Amsterdam voor miljoenen, zit die pachter er na de opening op zaterdag in zijn eentje naar 'Kleine jongen' te luisteren. Alleen Eindhoven kostte al 6 miljoen euro, en wat komt er terug aan omzet? Nul komma nul.

En ondertussen kosten al die panden wel klauwen met geld aan huur en hypotheek. En zijn jacht op Ibiza, zijn villa in Mar-

bella en zijn optrekjes in Groningen en Amsterdam óók. Om maar niet te spreken over dit lusthof hier, in Ubbergen, en het wagenpark en de vakanties van hem en Dick; en dan hadden ze ook dat onafgebouwde paleisje op Gran Canaria waar nog de nodige miljoenen tegenaan moesten. Gek werd Kooistra ervan. Het geld gierde eruit en de cashstroom droogde aan de andere kant net zo snel op. Kooistra pakt zijn zakdoek en veegt de druppels zijn voorhoofd. Gezeik!

Hij staart naar zijn park. Bij de vijver, in het midden, heeft zijn tuinman de kudde schapen neergezet. Af en toe blaas er eentje. Kooistra moet onmiddellijk denken aan Heineken. Heineken, ook dat nog.

Heineken is zich aan het roeren. Kooistra zou zijn huur niet meer betalen aan de brouwer, maar wel miljoenen bij de brouwer geleend hebben. Dat eerste klopt – en dat tweede ook. Wat niet klopt is dat Heineken om die twee lullige feitjes zijn nood is gaan klagen bij de vaderlandse rechtbanken. Want Kooistra heeft in 2009 een heldere deal met de brouwer gesloten: Heineken betaalt hem per jaar 7,5 miljoen euro aan huur voor 31 kroegen. Die kroegen worden vervolgens verpacht aan een exploitant die de pacht op zijn beurt aan Heineken betaalt. Klaar. Alleen, Heineken wil nu opeens dat Kooistra borg gaat staan voor die pacht. En daar heeft hij nu geen zin in. Het mooie van die hele deal is juist dat hij niet langer borg hoeft te staan – voor niets en niemand. Hij is nu 59 en heeft geen zin meer in al dat gerotzooi. Hij beurt nu 7,5 miljoen per jaar en voor de rest zoeken ze het maar uit. Deal is deal.

Daar denkt Heineken net even anders over. Sinds het begin van 2009 banjeren ze als een olifant door zijn porseleinen kroegbedrijf. Kort geding na bodemprocedure wordt gestart en de brouwer krijgt van de rechter verontrustend vaak gelijk. Heineken kan na zo'n gewonnen zaak met het vonnis in de hand een kroeg van hem sluiten, wat die etterbakken doodleuk doen. En dat is dramatisch, want een gesloten tent levert helemaal niks meer op. Eens even kijken, welke zaken waren er nu allemaal dicht? Alles in Nijmegen en dan in Amsterdam, euh, April,

Exit, Three Sisters, New York Steak House en Dante, in Groningen Molly Malones, Het Pakhuis... pfff.

Kooistra zucht. Wat een klootzakken. Eerst een deal sluiten en daarna gaan zeiken. Zo kun je toch geen zaken doen. Dat ge-doe met Heineken kan hij er nu even niet bij hebben; nog meer financiële tegenslag, dat trekt zijn giro niet. Misschien heeft hij toch te veel privéopnames uit het bedrijf gedaan, de laatste jaren. En misschien had hij zijn zaken in Eindhoven en Enschede niet voor zoveel miljoen euro moeten verbouwen. Had hij die financiële crisis toch aan moeten zien komen? En dat rookverbod in de horeca? Maar ja, dat is achteraf. En nu is nu. En nu weet Kooistra van de gierende geldnood niet meer waar hij de dubbeltjes vandaan moet halen.

Wustenveld heeft al tegen hem gezegd, god, wat zei die Wustenveld ook weer? O ja: 'Sjoerd, als je zo doorgaat, halen we het eind van het jaar niet.' Wustenveld had ook een oplossing: 'Verkoop de hele bende, dan trekken we ons terug in Groningen, houden we alleen de boel daar nog draaiende.' Maar geen haar op Sjoerds bezwete hoofd die daaraan denkt. Hij, de Grote Sjoerd Kooistra, die zijn met eigen handen uit de klei getrokken imperium door Heineken zou laten ontmantelen? Hij zag de krantenkoppen al voor zich: 'Kooistra gooit handdoek in de ring', 'Kooistra tapt voortaan uit een ander vaatje', 'Kooistra zingt een vaatje lager'. Nee, over zijn lijk. Maar de situatie wordt zo langzamerhand wel nijpend. Kooistra pakt zijn zakdoek nog maar eens en gooit hem meteen weer neer. De lap stof is inmiddels net zo nat als zijn voorhoofd.

Klotecrisis. En hij was aanvankelijk nog wel zo blij dat dat vieze gerook in zijn kroegen eindelijk eens afgelopen was. Maar hij schrok zich kapot van de omzetten die hij na het rookverbod kreeg door ge-sms't. Hoe erg is het, financieel? Nou, erg. Alles, tot en met zijn meubels, is een keer of drie verhypotheeft of verpand, of er ligt beslag op.

En nu willen die jongens van Heineken niet meer met hem praten en wel binnen een paar dagen, als eerste betaling, 2 miljoen euro zien. En daarna willen ze hem helemaal uitkleden.